

ИЛЯ ИЛФ, ЕВГЕНИЙ ПЕТРОВ ПРОИЗВОДСТВЕНА ТАЙНА

Превод от руски: Лиляна Минкова, Миряна Башева, 1979

chitanka.info

Това започва така.

Старият халтуртрегер Многополски получава писмо, напечатано на тясна ивичка цигарена хартия. Канят Многополски спешно да заповяда в киностудията за водене на преговори.

Като усеща подсъзнателно, че зад цигарената хартийка се крият други хартийки, значително по-плътни и даже украсени с водни печати, литераторът бързо се явява в съответния кабинет, където вече го очаква замислена колегия от девет души.

В кабинета има само един стол, на който седи завеждащият сценарния отдел. Останалите началници са се настанили по радиаторите. В стаята е мръсно, а на масата неизвестно защо стърчи препариран бухал с едно око. В кинофабриките винаги има разни странни предмети: я мечка с гравирани поднос в изпънатите лапи, я автомат за перонни билети или бюстът на Мазепа.

Колегията съобщава на Многополски, че му е дошло време да се включи в киноделото и да напише сценарий. Многополски отговаря, че той самият отдавна желае да се включи и, тъй да се каже, да подходи отблизо. Подир което, вземайки пред вид липсата на разногласия по творческите въпроси, страните с усмивка пристъпват към подписването на стандартен договор.

— Авансът можете да получите още днес — ласкаво казва завеждащият сценарния отдел, — но първо ни напишете кратко либрето.

— Виждате ли — мръщи се Многополски, — либретото ми още не се е оформило.

— Ами тогава нахвърлете примерна тема.

— И темата още не ми се е оформила, не се е никак нахвърлила.

— Тогава напишете какво да е!

— Тоест как така какво да е?

— Ами каквото и да е, с една дума, да има налице хартийка, оправдателен документ.

Многополски обляга корем на масата и пъргаво нахвърля кратка бележка, в която много често се срещат изразите: „от гледна точка“ и „в светлината на“.

Едноокият бухал печално гледа халтуртрегера. Той знае как ще свърши всичко.

През първия месец съвестта не мъчи прекомерно Многополски. Той не се включва и не подхожда отблизо към кинодейност и през следващите четири месеца. И чак когато му донасят на тънка цигарена хартия покана да предаде сценария в срок от двайсет и четири часа или за същия срок да върне получения аванс, Многополски усеща, че няма спасение. Но се държи. Даже описът на имуществото му не го подтиква към изпълняване на договора. Той се надява на някакво чудо. Но чудото не става. Вместо него, тропайки с ботуши по стълбите, в квартирата на литератора пристигат каруцари. Те са дошли за мебелите.

Сега вече не бива да се губи нито секунда. Многополски заключва вратата и докато каруцарите тропат и заплашват с милиция, пише със свръхестествена скорост:

НЕЙНАТА БЕТОНОБЪРКАЧКА

СЦЕНАРИЙ В 8 ДЕЙСТВИЯ

1. От обектива: тръби и колела.
2. Едро: маховик.
3. Едро: Между въртящите се спици на колелото изплува лицето на младата ударничка Авдотюшка.
4. Надпис: „На фона на задълбочаващата се криза на капитализма цъфти и се изпълва с индустриално съдържание хубавицата Дуня“.

Писането върви леко и бързо, при това виковете и псувните на каруцарите, долитащи от площадката на стълбището, го ободряват. В момента, когато с помощта на пристигналата милиция разбиват вратата, сценарият „Нейната бетонобъркачка“ е готов.

Сценарият прави двойствено впечатление на киноколегията. Всъщност сценарият им харесва, но те всъщност са очаквали нещо по-друго. Какво са очаквали, и сами не знаят, но нещо са очаквали, нещо повече.

Началниците на отдели скръбно мучат, въртят се, място не си намират. Обаче фактът, че пред тях има ръкопис, хартийка, някакъв оправдателен документ, ги задоволява.

— Все пак има от какво да се тръгне — казва завеждащият сценарния отдел, като се старае да не гледа към мъдрия бухал. — Без съмнение обаче някои неща трябва да се добавят.

— Е добре, може — с готовност се съгласява Многополски. — А какво именно?

— Ами нещо такова... Тъй че все пак да личи, че сме работили над сценария, поправяли сме го, преработвали сме го.

— Например — раздава се равнодушен глас откъм прозореца — недостатъчно е отразен проблемът за ликвидирането на шаманизма в калмукските степи.

— На шаманизма? — мънка Многополски, силно наплашен от каруцарите. — Между впрочем при мен действието се развива в Централната черноземна област, но въпросите на шаманизма могат да се вмъкнат. Ще ги вмъкна.

Молят литератора да вмъкне също и въпросите за пролетния риболов и раздробяването, на обединенията за жилищна собственост, а също и да разгърне проблема за въвличане на самотните възрастни работници в клубния актив.

— Може и възрастните — съгласява се Многополски. — Може и самотните.

При вида на сценария, написан в светлината на индустриална поема и от гледна точка на мобилизиране на общественото внимание за борба с шаманизма и жречеството в калмукските степи, режисьорът позеленява. Той отблъсва с безжизнена ръка съчинението.

— Душичко — шепне му завеждащият сценарния отдел. — Не бива така. За сценария са платени пари. Трябва да се постави.

— Но това е написано от гледна точка на бълнуващ човек — бърбори режисьорът.

Но в края на краищата той все пак се съгласява да постави филма. Тъй или иначе, оправдателен документ има. Казали са му да го постави. И той го поставя. Освен това блазни го възможността да замине за калмукските степи, за да си подбере интересен екзотичен типаж.

Една година по-късно в една малка зала замислената колегия приема филма. И когато лампите светват и озаряват обезобразените от ужас лица, началникът на цялата фабрика сурово произнася:

— Филмът трябва да се спасява! Разбира се, в тоя вид не може да се покаже.

— Мисля, че нещо трябва да се добави — казва един млад човек, когото виждат тук за първи път и който неизвестно как е попаднал в залата.

Колегията с надежда гледа младия човек.

— Разбира се, че трябва да се преработи — продължава неизвестният. — Първо, трябва да се изхвърли изцяло мотивът за бетонобъркачката. Дуня трябва да се заеме със соевия проблем. Това сега е на мода и филмът определено ще спечели. И после, защо активистът Федосеич не е превъзпитал шамана? Какво му пречи?

— Така отведнъж ще го превъзпитаеш! — мрънка режисьорът.

— А за очистителния огън на революцията забравихте ли? — тържествуващо пита младият човек.

След такъв необорим аргумент именно на него възлагат да спасява филма. Спасяването продължава дълго, много дълго и, кой знае защо, води до експедиция на Кавказката ривиера.

След повторното гледане (сега филмът се казва „Лицето на пустинята“) членовете на комисията се страхуват да се гледат в очите. Едно е ясно — филмът пак трябва да бъде спасяван. Събитията, които се развиват във филма, са толкова абсурдни, че решават да го минат като ревю-гротеск — ревю с въвеждане на мултипликация и хумористични надписи.

— Тъкмо навреме — виква завеждащият някакъв отдел, — тъкмо получих циркуляр за необходимостта да се култивира съветска комедия.

И всички веднага се успокояват. Хартийка има, всичко е в ред, може и комедия.

Двама изписани от Киев хумористи бързо изменят характера на индустриално-соевата поема. Всичко, което се случва във филма, се поднася в такъв план: сънят на пияния несъзнателен Федосеич.

Накрая, уморени от борбата с непонятния филм, го пускат в разпространение. Тикват го някъде по летовищата с тайна надежда, че пресата няма да се докопа до него.

И дълго седи колегията в печални размисли.

„Защо въпреки всичко излезе толкова лош филм? Уж нищо не пожалихме, всичко отразихме, засегнахме всички проблеми до един! И все пак нещо не достигна... Какво именно?“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.